

УДК 341.231.14

Ю. В. Камардіна
С. О. Поляруш-Сафроненко
Ю. В. Вишневська

ПРАВА ЛЮДИНИ В ЕПОХУ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У статті досліджуються актуальні питання міжнародно-правового регулювання статусу штучного інтелекту та відповідності міжнародно-правовим стандартам прав людини. Розпочинаючи з еволюції становлення та розвитку штучного інтелекту, в статті звертається увага на важливості правового зв'язку із міжнародним правом. В статті наголошується важливість останніх правових напрацювань, зокрема про ухвалення Радою Європи першої конвенції про захист прав людини і демократії в умовах розвитку штучного інтелекту 2024 року. Крім того, проводиться дослідження співвідношення міжнародного права прав людини та розвитку штучного інтелекту. Окремо додатково досліджено проблеми українського законодавства, окремих галузей права України та можливі перспективи необхідного правового регулювання прав та обов'язків штучного інтелекту як на міжнародному рівні, так й на національному рівні.

***Ключові слова:** права людини, штучний інтелект, національне право, міжнародне право, міжнародні організації, автоматизовані технології, глобалізація.*

DOI 10.34079/2226-3047-2023-14-27-71-78

Актуальність. У сучасному світі інновації посідають актуальне та важливе місце у розвитку різних галузей та цілих ринкових утворень. Щоденно набирають обертів та цінності не лише інноваційні стратегії окремих провідних підприємств світу, а також науково-технологічний процес вцілому, зокрема в сфері штучного інтелекту. З огляду на сьогоденні умови, які забезпечують людям все більш комфортні умови життя, що не завжди приводить до комфорту. Мова йде про новітні розробки у певній мері є гальмами для просування людського інтелекту, тому суперечливий характер даної проблематики та неточність теорій, концепцій, які наразі використовують для розкриття даного питання обумовлює актуальність даної теми. Проте, на сьогодні, однією серед актуальних проблем, які стоять перед міжнародною спільнотою та людством є питання впровадження штучного інтелекту у наші реалії, місце штучного інтелекту та проблема дотримання прав людини, що посилюють ризики правопорушень у різних галузях національного та міжнародного права, тим самим створюючи можливі загрози для усього міжнародного співтовариства та людства вцілому. Тому поява у ХХІ столітті штучного інтелекту створює певні передумови до науково-технічного прогресу та за своїм змістом може бути певними викликами для такого досягнення людства як права людини. Штучний інтелект є важливим кроком в підвищенні зростання ролі інтернеттехнологій. Штучний інтелект наділяє можливостями автоматизації процесів, які раніше виконувала людина, застосовуючи певні алгоритми, які подібні до процесів мислення фізичної особи.

Розвиток штучного інтелекту досліджувались вченими різних сфер знань, зокрема: Попик В. І., Марценко Н. С., Горовий В. М., Хокінг С., Мінський М., Маск Е., Прайс Х., Саймон Г., Маккарді Д., Андрощука Г. М., Городиського І. М., Курбанова А. Е. та ін. Тому зараз в літературі можна знайти багато різноманітних визначень поняття «штучний інтелект» та визначення різних сфер застосування його можливостей.

Проаналізувавши деякі авторські визначення науковців, ми можемо наголосити на тому, що під штучним інтелектом варто розуміти певне унікальне творіння, що дає змогу техніці використовувати людський досвід, звикати до нових умов в рамках свого призначення, виконувати поставлені завдання, які певний час могла виконати тільки людина. Звісно доктринальні визначення не зводяться до єдиного підходу, а тому різноманіття думок протегують до різноманіття наслідків та сфер використання штучного інтелекту з відповідними проблемними аспектами заявленої теми статті.

Метою статті є огляд теоретичної основи питання, дослідження проблематики з позиції міжнародного права, зокрема прав людини. Дослідження цього питання повинно допомогти у вирішенні суперечності між позитивними та негативними чинниками науково-технологічного прогресу та правами людини.

Для досягнення поставленої мети в статті визначено наступні завдання: визначити теоретичні основи виникнення та впровадження штучного інтелекту, сформулювати можливі наслідки його розвитку для людства, а також дослідити зміни соціальної думки у контексті впровадження штучного інтелекту в сфері прав людини з позиції міжнародного права. Особливо необхідно звернути увагу на можливі проблемні ситуації співіснування людини з її поточними правами та свободами та штучного інтелекту.

Виклад основного матеріалу. Якщо звернутися до інтернет мережі, то всім відома своїми можливостями Вікіпедія визначає штучний інтелект (ШІ) наступним чином: це «розділ комп'ютерної лінгвістики та інформатики, що опікується формалізацією проблем та завдань, які подібні до дій, що виконує людина. Інші джерела трактують значення цього терміну, як здатність інженерної системи здобувати, обробляти та застосовувати знання та вміння» (Wikipedia, n.d.). Галузь штучного інтелекту пов'язана переважно з психологією, нейрофізіологією, трансгуманізмом. Особливе значення в розвитку галузі відіграють ще філософія й робототехніка. Питання штучного інтелекту є новим явищем, яке входить у сферу регулювання міжнародних організацій, зокрема ООН, Ради Європи, інших спеціалізованих установ інших урядових та/або неурядових міжнародних організацій, а також правового поля національної юридичної доктрин та практиці розвинутих держав. Враховуючи пришвидшену комп'ютеризацію світу та цифровізацію на фоні всезагальних глобалізаційних процесів, які входять в різні сфери суспільних відносин зумовила актуальність порушених питань, суть якої полягає в тому, що новітні технології випереджають правовий, соціальний, культурний та, що є важливим, етичний розвиток людства загалом, вступають у прямий конфлікт із релігійними цінностями.

З огляду на те, що штучний інтелект – це молода галузь досліджень, яка була започаткована у 1956 року, проте на сьогодні перебуває на підйомі й спирається на застосування вже досягнутих результатів в інших сферах науки, економіки, промисловості, бізнесі, а також у повсякденному житті. Загальні правила захисту персональних даних в Інтернеті для користувачів, які перебувають на території Європейської економічної зони, прийняті 25 травня 2018 року є однією зі спроб кооперації держав для забезпечення безпеки особистих даних власних громадян. Дія правил поширюється на всіх користувачів мережі Інтернет, які займаються збиранням та обробкою персональних даних. Покарання за недотримання правил становлять до 20 млн євро або 4 % від загального обігу за порушення. Також дані правила забезпечують компенсацію будь-якого порушення, яке передбачене ними (Зозуля, 2018).

У зв'язку з цим сфері штучного інтелекту характерні постійні зміни категоріального апарату та методологій, тому в її теоретичних аспектах виникають суперечки. Хоча науковці й сперечаються на рахунок кількості, направленості та інформативності підходів до розробки штучного інтелекту, але на даний момент встановлено та обґрунтовано семіотичний та біологічний підходи (Некрасов, 2019).

Зараз в літературі можна знайти багато різноманітних визначень штучного

інтелекту, зокрема під штучним інтелектом розуміється «певна сукупність технологій, способів чи засобів, які реалізують когнітивні функції людини» (Коломієць, 2019) та інші. Автором проаналізовано ряд визначень «штучний інтелект», які дані науковцями, та можемо наголосити на тому, що під штучним інтелектом варто розуміти певне унікальне творіння, що дає змогу техніці використовувати людський досвід, звикати до нових умов в рамках свого призначення, виконувати поставлені завдання, які певний час могла виконати тільки людина.

З моменту перших спроб вдало створити штучний інтелект багато людей повстали проти такого роду розробок. Категоричної думки стосовно розвитку штучного інтелекту дотримувалися Х'юберт Дрейфус, науковці Джон Сірл, Дж. Фодор та інші. Хоча подібна позиція наприкінці минулого сторіччя не охоплювала всі соціальні групи населення, але була досить розповсюджена особливо серед спеціалістів в галузі психології, філософії. Разом з науково-технологічним прогресом думка соціуму також почала набувати позитивного характеру (LB.ua, 2019), та позитивістської складової. Почалися складатися правові передумови правового регулювання та проблеми його правового визначення та закріплення в тих чи інших актах міжнародних регіональних організацій, зокрема резолюцій Ради Європи, Єврейського Союзу. Деякі транснаціональні корпорації почали відповідним чином реагувати на сучасні виклики та приймати відповідні документи, так звані «етичні кодекси», не виключення й окремі держави світу в своїх нормативно-правових актах. Наприклад, у Саудівській Аравії зробили «Софію» - робота та надали їй громадянство. Незрозумілим є те, що її винахідник наголосив на тому, що наступив час говорити про права роботів в однаковій мірі як і про права людей. Проте, чи не є це порушенням права. Саме те, що усі права людей регламентовані національним правом, міжнародним правом, а права роботів просто будуть існувати і не закріплені. Серед журналістів вибухнула ціла низка негативних відкликів щодо цього робота. Чи матиме вона такі самі права як й звичайна людина? Наприклад, чи повинна «носити хіджаб та бути в супроводі чоловіка або ж чи має вона право залишати країну без чоловічого дозволу, чи матиме вона більше прав, ніж жінки в цій гендерно сегрегованій країні.» (Радутний, 2017).

Одним із найцікавіших у світі проєктів правового характеру є обговорення можливості визнання автором твору комп'ютерної програми і порівняння людського інтелекту зі штучним. Наприклад, Японія ще у 2016 році розпочала процес розроблення нормативних актів щодо захисту авторських прав на продукти творчої діяльності, які були створені штучним інтелектом, тоді як Австралія та США авторські права визнають виключно за людиною (Kurbanov, A., 2020). Відповідно до Резолюції 2015/2103(Іnl) від 16 лютого 2017 року, відповідальність за завдану шкоду не може бути покладена на роботів (у тому числі, на штучний інтелект, який використовує робототехніка), а покладається виключно на людину, яка може бути виробником, оператором, власником або користувачем. Для встановлення юридичної відповідальності необхідне доведення провини людини, яка могла передбачити і попередити завдання такої шкоди. У зв'язку з цим пропонується запровадження обов'язкової системи страхування від настання негативних наслідків і завдання шкоди (Теличко, Реkun та Чабаненко, 2021). Підсумовуємо, що визнання особистості за робототехнікою (наприклад, напівавтоматизованими збройними системами) разом зі штучним інтелектом на міжнародному рівні заперечується, що, скоріше за все, стане міжнародним стандартом на тривалий час. Проте це не виключає фактичних розробок та досліджень, що будуть провокувати подальший прогрес розвитку даної сфери. І незалежно від реакцій світової спільноти на сучасні виклики, які пов'язані з розвитком та застосуванням штучного інтелекту будуть постійні певні проблеми та суперечності.

Одна з них те, що акти міжнародних організацій, зокрема резолюції провідних міжнародних організацій щодо використання штучного інтелекту не мають обов'язкового характеру. Взагалі акти міжнародних організацій вважаються нормами так званого «м'якого права», які носять рекомендаційний характер. Звісно вони є важливими в іншому аспекті, зокрема сприяють пошуків обговорення широкого спектру проблем на міжнародному рівні та спонукають до формування єдиних міжнародних стандартів в підході до регулювання цієї сфери питання.

Особливо гостро можуть стояти питання штучного інтелекту та збройних конфліктів, зокрема міжнародно-правового регулювання використання автономних систем озброєння під час ведення воєнних дій. Варто приділити увагу «актуальному завданню науки міжнародного права – дослідженню правових основ та виявленню можливостей для розвитку правового регулювання автономних систем озброєнь (АСО) як важливої частини міжнародного гуманітарного права ХХІ століття» (Меликов, 2023).

Враховуючи, що автономні системи озброєнь є новим засобом ведення збройних конфліктів та піднята проблематика є новим завданням для міжнародного права, зокрема для міжнародного гуманітарного права. Базові принципи міжнародного гуманітарного права, такі як гуманність, розрізнення та пропорційність завжди мають залишитися аксіомами та незмінними в застосуванні для оцінки будь-яких нових систем озброєнь. Вказані принципи використовуються для оцінки нових систем або/та вже існуючих систем озброєнь, що в подальшому могло призводити до заборони чи обмеження застосування відповідних систем. Тому поява автономних систем озброєнь не має змінити характер цих принципів та їх застосування. Наголошуємо, що міжнародне право в ХХІ столітті при оцінці можливих нових систем озброєнь перейшло від реагування правовими приписами на застосування вже існуючих систем озброєнь до прогнозування застосування перспективних систем озброєнь, що можуть з'явитися у майбутньому. А тому «неможливість точно визначити характер і особливості застосування таких ще неіснуючих чи не застосованих широко систем створює додаткову складність при їх оцінці міжнародним гуманітарним правом» (Меликов, 2023).

Враховуючи, що в міжнародно-правовій доктрині відсутнє визначення поняття «штучний інтелект», а прийнята 2 грудня 2020 року Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні, хоча загалом відповідає стратегії розвитку питання використання та правового регулювання сфери штучного інтелекту на міжнародному рівні, однак досі не отримала подальшого втілення в окремих галузях національного права України.

Водночас подальша цифровізація та запровадження в Україні цифрових технологій підштовхує державу до термінових кроків за прикладом інших розвинутих країн, враховуючи, що штучний інтелект фактично є технологією, яка здатна забезпечити автономне управління цифровими процесами, які лежать в основі різних сфер діяльності держави і є необхідною складовою частиною подальших євроінтеграційних та євроатлантичних прагнень України.

Враховуючи позитивне відношення населення держав до штучного інтелекту, воно все ж таки несе в собі низку негативних чинників для економіки, бізнесу, політики тощо. Стосовно економічних аспектів очікується, що штучний інтелект спровокує зростання ВВП на душу населення, більш ефективне виконання роботи, потенційне заміщення багатьох робіт з низьким та середнім рівнем доходу в поєднанні з старінням населення може викликати високе безробіття.

Також важливу роль у формуванні політичних і корпоративних стратегій гратимуть етичні чинники, такі як сенс праці та організація взаємодії між людиною й штучним інтелектом на робочому місці. Ширші проблеми етичного характеру стосуються ступеня, в якій машини повинні замінити людей в критичних областях діяльності, таких як хірургія, лікування, законотворчість і прийняття рішень органами влади. Якщо машини зарекомендують себе краще, ніж люди, то людей, залучених в цих

областях, може стати менше і в суспільстві виникне нестача знань про здійснення таких критичних видів діяльності людьми.

Впровадження штучного інтелекту та аналітичних технологій дозволяє аналізувати політичні уподобання людини й перевіряти, на скільки кандидати заслуговують довіри. Проте якщо ця інформація буде контролюватися лише кількома великими гравцями, вона може викликати протилежний ефект, полегшуючи уряду надання впливу на громадян шляхом індивідуалізованого управління їх уподобаннями. Крім того, чат-боти, керовані штучним інтелектом, формують свій підхід до комунікації таким чином, щоб впливати на рішення, прийняті окремими користувачами.

Перелічені проблеми в контексті правового регулювання України можуть порушити низку законів, які стосуються безпосередньо прав та свобод людини та громадянина. До них відносяться:

1. Стаття 31 Конституції України, за якою певні види штучного інтелекту зможуть порушувати дане право людини, тому що мають доступ до способів комунікації (соціальні мережі, електронна пошта, тощо), хоча даний закон гарантує таємницю листування (Конституція України, 1996);

2. Стаття 23 Загальної декларації прав людини та стаття 43 Конституції України свідчить, що кожен має право на працю, але одним з економічних наслідків впровадження штучного інтелекту є високий рівень безробіття і буквально витіснення людей з ринку праці (Wikipedia, n.d., Конституція України, 1996);

3. Стаття 50 Конституції України про охорону довкілля зазначає, що штучний інтелект є одним з ключових компонентів розробки наноботів, які можуть мати небезпечні наслідки для довкілля, непомітно модифікуючи речовини на нанорівні (Конституція України, 1996);

4. Стаття 28 Загальної декларації прав людини свідчить про те, що кожна людина має право на соціальний і міжнародний порядок, при якому права і свободи, викладені в цій Декларації, можуть бути повністю здійснені (ООН, 1948);

Крім того, щоб уникнути негативних політичних, економічних та етичних вищезазначених факторів, у 2019 році країни «великої двадцятки» домовилися про принципи поведіння зі штучним інтелектом, зокрема «розробники та користувачі технологій штучного інтелекту повинні поважати основні юридичні принципи, права людини та демократичні цінності», «для підвищення довіри до технологій штучного інтелекту та повної реалізації їх потенціалу необхідно, щоб у центрі використання штучного інтелекту стояла людина». Крім того, один з основних принципів договору свідчить, що системи штучного інтелекту повинні бути «стійкі, захищені та надійні» протягом усього періоду їх використання і не повинні нести з собою «жодних неприйнятних ризиків» (BBC News, 2020), вже не говорячи про правові наслідки, за які наступає цивільно-правова відповідальність за шкоду, спричинену штучним інтелектом (Martsenko, 2022, Drakokhrust and Martsenko, 2022, Марценко, 2022).

Отже, зважаючи на вищевикладене й на той факт, що сфера штучного інтелекту є новітньою й перспективною, а дотримання прав людини не завжди дотримуються, у подальшому потрібно акцентувати увагу на правовій частині регулювання, функціонування й застосування штучного інтелекту для запобігання заміщення людських ресурсів, збереження прав людини й забезпечення стабільності розвитку держави.

Як національно-правове, так й міжнародно-правове регулювання відносин, пов'язаних із використанням штучного інтелекту, має безпековий характер для охорони прав, як суверенних прав держав, так й захисту персональних даних. Тому зобов'язальний характер держав перед міжнародною спільнотою, людством та, в першу чергу, власними громадянами, приділити належну увагу визначення, регулюванню та координації використання штучного інтелекту в контексті дотримання й захисту прав і свобод людини та громадянина. Повинні бути охоплені усі аспекти застосування та

ризиків, пов'язаних із застосуванням штучного інтелекту в контексті дотримання прав людини, поваги до демократичних стандартів і верховенства права зокрема. Тому таким важливим вважаємо ухвалення Радою Європи першої конвенції про захист прав людини і демократії в умовах розвитку штучного інтелекту (Еспресо, 2024). Особливо важливим є врегулювання використання інструментів штучного інтелекту у державній сфері і недержавній сферах. Держави зобов'язані вживати заходів для виявлення, запобігання та зменшення можливих ризиків, пов'язаних з технологіями штучного інтелекту, та врахувати обмеження чи заборону у тих випадках, коли використання технологій буде становити ризики для дотримання стандартів прав людини. Тому очікується, що сфера розвитку штучного інтелекту буде продовжуватись в подальшому залишатись темою багатьох як теоретико-наукових, так й практичних дискурсів.

Бібліографічний список

- Еспресо, 2024. *Рада Європи ухвалила першу конвенцію про захист прав людини і демократії в умовах розвитку ШІ* [онлайн] Доступно: <<https://espresso.tv/tekhnologiyi-rada-evropi-ukhvalila-pershui-konventsiiyu-pro-zakhist-prav-lyudini-i-demokratii-v-umovakh-rozvitku-shi>> (дата звернення 17.05.2024 р.)
- Зозуля, О., 2018. Збір персональних даних та інформаційна безпека. *Юрист&Закон*. [онлайн] Доступно: <https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA012189>. (Дата звернення 17.05.2024 р.)
- Коломієць, Т. В., 2019. Проблеми правового регулювання розвитку штучного інтелекту. *Матеріали III науково-практичної конференції*, (Київ 21 листопада 2019 р.) Київ, с. 28-31.
- Конституція України № 254к/96-ВР, 1996. *Верховна Рада України* [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>>
- Марценко, Н., 2022. Цивільно-правова відповідальність за шкоду, спричинену штучним інтелектом. *Наукові записки. Серія : Право*, 12, с. 34-39. Доступно: <<https://pravo.cuspu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/105/89>>
- Меликов, Р.Г., 2023. *Міжнародно-правове регулювання використання автономних систем озброєння під час ведення воєнних дій*. Доктор філософії. Дисертація. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса. (Дата звернення 17.05.2024 р.)
- Некрасов, В., 2019. Як прогресує штучний інтелект. *Економічна правда*. [онлайн] Доступно: <<https://www.epravda.com.ua/publications/2019/07/15/649648/>> (дата звернення 17.05.2024 р.)
- Організація Об'єднаних Націй (ООН), 1948. Загальна декларація прав людини. *Верховна Рада України* [онлайн] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text> (дата звернення 17.05.2024 р.)
- Радутний, О. Е., 2017. Кримінальна відповідальність штучного інтелекту. *Інформація і право*, 2(21), с. 124-131
- Теличко, О.А., Рекун, В.А. та Чабаненко, Ю.С., 2021. Проблеми визначення та нормативного закріплення поняття «штучний інтелект» у законодавстві зарубіжних країн та України. *Юридичний науковий електронний журнал*, 2, с. 310–313. Доступно: <http://www.lsej.org.ua/2_2021/77.pdf> (дата звернення 17.05.2024 р.)
- LB.ua, 2019. *Протистояти загрозам штучного інтелекту* [онлайн] Доступно: <https://lb.ua/tech/2019/01/15/417108_protivostoyat_ugrozam.html> (дата звернення 17.05.2024 р.)
- Wikipedia, n.d. Штучний інтелект. [online] Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Штучний_інтелект> (Дата звернення 17.05.2024 р.)

- BBC News, 2020. *Neuralink. Elon Musk unveils pig with chip in its brain* [online]. Available at: <<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-53956683#:~:text=Elon%20Musk%20has%20unveiled%20a,brain-to-machine%20interface.&text=Mr%20Musk%20argues%20such%20chips,disease%20and%20spinal%20cord%20injuries>> (дата звернення 17.05.2024 р.)
- Drakokhrust, T. and Martsenko, N., 2022. Artificial Intelligence in the Modern Judicial System. *Journal of Modern Educational Research*, 1, pp. 5. DOI: 10.53964/jmer.2022005.
- Kurbanov, A., 2020. Artificial intelligence and law. *Business Law Electronic Resource*, 4 (23), 34-39. Available at: <<https://www.businesslaw.org.ua/artificial-intelligence-and-law-4>> (дата звернення 17.05.2024 р.)
- Martsenko, N. 2022. «Artificial Intelligence and Human Rights: A Scientific Review of Impacts and Interactions.» *Studia Prawnoustrojowe*. DOI: <https://doi.org/10.31648/sp.8245>.

References

- BBC News, 2020. *Neuralink. Elon Musk unveils pig with chip in its brain* [online]. Available at: <<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-53956683#:~:text=Elon%20Musk%20has%20unveiled%20a,brain-to-machine%20interface.&text=Mr%20Musk%20argues%20such%20chips,disease%20and%20spinal%20cord%20injuries>> (Accessed 17.05.2024)
- Drakokhrust, T. and Martsenko, N., 2022. Artificial Intelligence in the Modern Judicial System. *Journal of Modern Educational Research*, 1, pp. 5. DOI: 10.53964/jmer.2022005.
- Espresso, 2024. Rada Yevropy ukhvalyla pershu konventsiiu pro zakhyst prav liudyny i demokratii v umovakh rozvytku ShI [The Council of Europe adopted the first convention on the protection of human rights and democracy in the context of the development of AI] [online] Available at: <<https://espresso.tv/tekhnologiyi-rada-evropi-ukhvalila-pershu-konventsiiu-pro-zakhyst-prav-lyudini-i-demokratii-v-umovakh-rozvitku-shi>> (Accessed 17.05.2024) (in Ukrainian).
- Kolomiits', T.V., 2019. Problemi pravovogo reguluvannya rozvitku shtuchnogo intelektu [Problems of legal regulation of artificial intelligence development]. *Materiali III naukovo-praktichnoi konferentsii* 21 listopada 2019 r. Kyiv, p. 28-31.
- Konstytutsiia Ukrainy № 254k/96-VR, 1996. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>> (Accessed 17.05.2024) (in Ukrainian)
- Kurbanov, A., 2020. Artificial intelligence and law. *Business Law Electronic Resource*, 4 (23), 34-39. Available at: <<https://www.businesslaw.org.ua/artificial-intelligence-and-law-4>> (Accessed 17.05.2024).
- LB.ua, 2019. Protistoyati zagrozam shtuchnogo intelektu [Counter the threats of artificial intelligence]. [online] Available at: <https://lb.ua/tech/2019/01/15/417108_protivostoyat_ugrozam.html> (Accessed 17.05.2024) (in Ukrainian)
- Martsenko, N., 2022. Artificial Intelligence and Human Rights: A Scientific Review of Impacts and Interactions. *Studia Prawnoustrojowe*. DOI: <https://doi.org/10.31648/sp.8245>
- Martsenko, N., 2022. Tsivil'no-pravova vidpovidal'nist' za shkodu, sprichinenu shtuchnim intelektom [Civil liability for damage caused by artificial intelligence]. *Naukovi zapiski. Seriya: Pravo*, 12, p. 34–39. Available at: <<https://pravo.cuspu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/105/89>>
- Melikov, R. G., 2023. Mizhnarodno-pravove reguluvannya vikoristannya avtonomnikh sistem ozbroinnya pid chas vedennya voynnikh diy [International Legal Regulation of

- the Use of Autonomous Weapons Systems in the Course of Military Operations]: Doktor filosofii. Dysertatsiia. Natsionalnyi universytet «Odeska yurydychna akademiia». Odesa (Accessed 17.05.2024) (in Ukrainian)
- Nekrasov, V., 2019. Yak prohresuie shtuchnyi intelekt [How artificial intelligence is progressing]. *Ekonomichna pravda*. [online] Available at: <<https://www.epravda.com.ua/publications/2019/07/15/649648/>> (Accessed 17.05.2024) (in Ukrainian)
- Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii (OON), 1948. Zagal'na deklaratsiya prav lyudini [The Universal Declaration of Human Rights]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text> (Accessed 17.05.2024) (in Ukrainian)
- Radutnii, O. E., 2017. Kriminal'na vidpovidal'nist' shtuchnogo intelektu [Criminal liability of artificial intelligence]. *Informatsiya i parvo*, 2(21), pp. 124-131. (in Ukrainian)
- Telichko, O.A., Rekun, V.A. and Chabanenko, Yu.S., 2021. Problemi viznachennya ta normativnogo zakriplennya ponyattya «shtuchnyi intelekt» u zakonodavstvi zarubizhnikh krain ta Ukraini [Problems of defining and regulating the concept of "artificial intelligence" in the legislation of foreign countries and Ukraine]. *Yuridichnii naukovii elektronnyi zhurnal*, 2, pp. 310–313. [online] Available at: <http://www.lsej.org.ua/2_2021/77.pdf> (Accessed 17.05.2024) (in Ukrainian)
- Wikipedia, n.d. Shtuchnii intelekt [Artificial intelligence]. [online] Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Штучний_інтелект> (Accessed 17.05.2024) (in Ukrainian)
- Zozulya, O., 2018. Zbir personal'nikh danikh ta informatsiina bezpeka. [Personal data collection and information security] *Yurist&Zakon* [online] Available at: <https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA012189> (Accessed 17.05.2024) (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 19.04.2024 р.

Kamardina Y. V.
Polyarush-Safronenko S. O.
Vyshnevska Yu. V.

HUMAN RIGHTS IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

The article examines topical issues of international legal regulation of the status of artificial intelligence and compliance with international human rights standards. Starting with the evolution of the formation and development of artificial intelligence, the article draws attention to the importance of the legal relationship with international law. The article emphasises the importance of recent legal developments, in particular, the adoption by the Council of Europe of the first Convention for the Protection of Human Rights and Democracy with regard to Artificial Intelligence in 2024. In addition, the author examines the correlation between international human rights law and the development of artificial intelligence. Separately, the author additionally examines the problems of Ukrainian legislation, certain branches of Ukrainian law and possible prospects for the necessary legal regulation of the rights and obligations of artificial intelligence both at the international level and at the national level.

Keywords: human rights, artificial intelligence, national law, international law, international organisations, automated technologies, globalisation.